Suomen Pakolaisapu

Eduskunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle

Viite: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

20.10.2015

Asia: Suomen Pakolaisapu ry:n lausunto: Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

1. Suomen Pakolaisapu

Suomen Pakolaisapu tukee pakolaisia ja maahanmuuttajia toimimaan aktiivisesti arjessa ja yhteiskunnassa. Suomen Pakolaisapu on kansainvälisen pakolaistyön asiantuntija, jonka tärkein tehtävä on edistää pakolaisten ja paluumuuttajien perusoikeuksia. Pakolaisapu vähentää köyhyyttä kouluttamalla aikuisia pitkittyneissä pakolaistilanteissa. Pakolaisavun kehitysyhteistyöohjelman suuruus on ollut viime vuosina noin 2,5 miljoonaa euroa, josta noin 2 miljoonaa on ollut ulkoministeriön rahoittamaa.

Pakolaisapu on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton kehitysyhteistyöjärjestö. Järjestö on YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n yhteistyökumppani Suomessa ja kentällä. Pakolaisapu on perustettu vuonna 1965. Pakolaisavulla on 21 jäsenjärjestöä ja yli 400 henkilöjäsentä.

Suomen Pakolaisapu kiittää mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitussa asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

2. Leikkausten suhde kansainväliseen tilanteeseen

Hallituksen talousarvioesityksessä (HE 30/2015 vp) esitetään yli 300 miljoonan euron leikkausta varsinaisesta kehitysyhteistyöstä. Tämän lisäksi päästökauppatuloja ei enää esitetä ohjattavaksi kehitysyhteistyöhön. Kehitysyhteistyöhön kohdistuva leikkaus on siis kokonaisuudessaan noin 400 miljoonaa euroa, eli 43 prosenttia. Mihinkään muuhun hallinnonalaan ei kohdistu suhteellisesti yhtä mittavia leikkauksia.

Kansalaisjärjestöjen tukea vähennetään 49 miljoonaa euroa. Tämä on alle 0,1 prosentin osuus valtion menoarviosta. Summalla on Suomen kansantaloudelle pieni, mutta miljoonille kehitysmaan köyhille valtavan suuri vaikutus.

Hallituksen leikkaukset ovat ristiriidassa suhteutettuna kansainväliseen tilanteeseen: maailmassa on tällä hetkellä enemmän pakolaisia kuin koskaan ja humanitaariset kriisit ovat pitkittyneet ja monimutkaistuneet. Kehitysyhteistyö ei yksin kriisejä tai pakolaistilannetta ratkaise, mutta sillä on merkittäviä ennaltaehkäiseviä vaikutuksia hauraissa maissa. Esimerkiksi Pakolaisapu työskentelee konflikteista toipuvissa yhteiskunnissa jälleenrakennuksen ja rauhan säilymisen hyväksi. Ennaltaehkäisy tulee aina halvemmaksi kuin jo kriisiytyneen tilanteen hoitaminen.

Suomen Pakolaisapu
Kaikukatu 3, 00530 Helsinki
www.pakolaisapu.fi
+358 9 696 2640

3. Kehitysyhteistyöhön suunnitellut leikkaukset porrastettava

Kehitysyhteistyöhön esitetyt suuret leikkaukset ovat myös nopeita, sillä järjestöt joutuvat sopeuttamaan toimintaansa jo ensi vuoden alusta lähtien. Seuraukset kansalaisjärjestöille ja niiden piirissä oleville miljoonille ihmisille ovat erittäin vahingolliset, ja monen pienen järjestön toiminta uhkaa loppua kokonaan. Myös Pakolaisavun kaltaisille keskisuurille järjestöille leikkaukset aiheuttavat suuria haasteita vaikuttavan ja tehokkaan työn jatkamiselle. Kun leikkaukset tehdään ilman vaikuttavuusarvioita ja erittäin nopealla aikataululla, paljon jo tehtyä työtä valuu hukkaan, kun hankkeiden hallittuun alasajoon ei ole annettu mahdollisuutta. Suomen hyvä maine luotettavana toimijana kehitysmaissa ja kansainvälisissä järjestöissä, kuten YK:ssa, kärsii pahan kolauksen, kun olemassa olevia sopimuksia joudutaan purkamaan.

Samaan aikaan valtionyhtiö Finnfundille esitetään 140 miljoonan euron pääomakorotusta, vaikka yhtiö on itse pyytänyt 40 miljoonaa euroa. Pääomakorotus on yli kymmenkertainen aikaisempiin vuosiin verrattuna ja 80 miljoonaa enemmän kuin se on itse hakenut.

Koska määrärahansiirto kansalaisjärjestöiltä Finnfundille on tehty ilman evaluointeja tai vaikuttavuusarvioita, ei ole tiedossa, pystyykö Finnfund näin nopealla aikataululla toteuttamaan huomattavan suuren määrärahakorotuksen järkevää, Suomen kehityspoliittisten linjausten mukaista käyttöä. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Toivakka on linjannut, että naiset ja tytöt ovat jatkossakin Suomelle tärkeä kohderyhmä, ja juuri kansalaisjärjestöt tavoittavat heidät köyhissä maissa. Vaikka yrityksiäkin tarvitaan, yritysten toteuttama kehitysyhteistyö tukee kehitysmaissa aivan eri toimijoita.

Jos leikkauksia on pakko tehdä, Finnfundin rahoituksen kasvattamisen ja kansalaisjärjestöjen leikkausten porrastaminen auttaisi järjestöjä ja niiden avun piirissä olevia ihmisiä merkittävästi. Jo tehty työ pystyttäisiin ohjaamaan yhteistyökumppaneille, ajamaan alas hallitusti tai toiminnalle ehdittäisiin kartoittamaan vaihtoehtoisia rahoituslähteitä. Muutaman kuukauden varoitusajalla tämä ei ole mahdollista.

Porrastukset voidaan toteuttaa kehitysyhteistyömomentin sisäisillä siirroilla.

4. Leikkausten vaikutukset Pakolaisapuun

Pakolaisapu on vuodesta 2014 lähtien ollut ulkoministeriön kumppanuusjärjestö. Ulkoministeriön mukaan kumppanuus tuo järjestöjen työlle pitkäjänteisyyttä ja kokonaisvaltaisuutta ja näiden myötä vahvistaa tuloksellisuutta. Pakolaisavun monikymmenvuotista kokemusta on kumppanuusaseman ansiosta kehitetty edelleen yhtenäisemmäksi ja joustavammaksi. Kun ebola iski Länsi-Afrikkaan, Pakolaisavulla oli pitkän läsnäolonsa, yhteiskunnan tuntemuksensa ja koulutusosaamisensa vuoksi kyky reagoida muuttuneeseen tilanteeseen ja muokata olemassa olevaa toimintaansa niin, että Pakolaisavun kouluttamissa kylissä ebolakuolemilta vältyttiin. Suunnitellut leikkaukset ovat niin suuret, että tältä pitkäjänteiseltä työltä viedään nyt pohja, ja esimerkiksi ebolasta toipuvasta Sierra Leonesta joudumme lähtemään kokonaan leikkausten vuoksi.

Pakolaisapu on suhteellisen pieni kumppanuusjärjestö, sen saama ulkoministeriön myöntämä avustus on ollut noin 2 miljoonaa euroa vuodessa. Avustuksella on kuitenkin mahdollistettu yli 65 000 ihmisen auttaminen kehitysmaissa. Pakolaisavun työn tavoitteena on vähentää köyhyyttä ja tarjota ihmisille toimeentulomahdollisuuksia siellä, missä he ovat. Leikkausten vuoksi kymmenettuhannet jäävät ilman näitä mahdollisuuksia.

Suomen Pakolaisapu
Kaikukatu 3, 00530 Helsinki
www.pakolaisapu.fi
+358 9 696 2640

Pakolaisapu Suomen

5. Pakolaisuus ja kehitysyhteistyö

Kehitysyhteistyön avulla puututaan myös pakolaisuuden syihin. Pakolaisapu on YK.n pakolaisjärjestö UNHCR:n kumppani niin Suomessa kuin kentällä. UNHCR on pyytänyt Pakolaisapua laajentamaan aikuiskoulutustyötänsä esimerkiksi Ugandassa naapurivaltioiden pitkittyneiden ja uudelleen syttyneiden konfliktien seurauksena. Tänä vuonna aloitettu työ Pohjois-Ugandassa joudutaan äkillisten ja ennakoimattomien leikkausten vuoksi toteuttamaan merkittävästi suunniteltua suppeampana.

Suomessa Pakolaisapu on UNHCR:n viestinnällinen kumppani ja on sitoutunut tiedottamaan suomalaisille kansainvälisestä pakolaistilanteesta. Tämän ansiosta Pakolaisavulle on myönnetty YK-järjestöjen erityistukea hallintoon ja viestintään. Tästä tuesta esitetään leikattavaksi 38 prosenttia.

Viestintä pakolaiskysymyksistä on Suomen lisääntyneiden turvapaikanhakijamäärien, kiristyneen yhteiskunnallisen ilmapiirin ja kansainvälisen pakolaistilanteen kehityksen vuoksi välttämätöntä, mutta leikkausten seurauksena järjestön kyky vastata jatkuvasti kasvavaan tarpeeseen heikkenee merkittävästi. YK-järjestöjen erityistuki Suomessa tehtävään työhön on tulevaisuudessa entistä tärkeämpää, kun muiden viestintä- ja globaalikasvatushankkeiden rahoitus jäädytetään.

Kiitämme humanitaarisen avun säästämistä suuremmilta leikkauksilta. YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n työn tukeminen on vastuullinen valinta nykyisessä pakolaistilanteessa. Humanitaarinen hätäapu tulee kuitenkin pitkällä tähtäimellä kalliimmaksi kuin konflikteja ennaltaehkäisevä työ.

6. Kehitysyhteistyön tulevaisuus

Suomen tekemä kehitysyhteistyö on sidottava syyskuussa New Yorkissa sovittuihin globaaleihin kehitystavoitteisiin, joihin kaikki maailman maat pyrkivät yhdessä. Lyhytjänteisillä, poliittisten muutosten mukaan vaihtuvilla tavoitteilla ja määrärahoilla ei pystytä turvaamaan kehitysyhteistyön vaikuttavuutta.

Pakolaisapu yhtyy hallituksen tavoitteeseen nostaa kehitysyhteistyövarojen osuus 0,7 prosenttiin BKTL:sta. Nyt suunnitellut leikkaukset vievät Suomea yhä kauemmaksi tästä tavoitteesta, kun kehitysyhteistyön osuus BKTL:sta putoaa noin 0,35 prosenttiin. Jos pitkän aikavälin tavoitteeseen todella pyritään, on osuus pidettävä nykyisellään tai leikkausten suuruus kohtuullistettava. Hallituksen tulisi myös esittää konkreettisia suunnitelmia siitä, miten ja milloin tavoitteeseen päästään.

Kunnioittavasti,

Suomen Pakolaisapu ry

Annu Lehtinen, toiminnanjohtaja

Maija Perho, hallituksen puheenjohtaja

Lisätiedot:

Annu Lehtinen, 044 719 1771, annu.lehtinen@pakolaisapu.fi

Suomen Pakolaisapu
Kaikukatu 3, 00530 Helsinki
www.pakolaisapu.fi
+358 9 696 2640